

**Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi
Lənkəran Dövlət Universiteti**

Təsdiq edirəm
Tədris məsələləri üzrə prorektor v.i.e:

 dos. Zaur Məmmədov
"09" 09 2025-ci il

Fənn sillabusu

İxtisas: 050809-Turizm bələdçiliyi

Fakultə: İqtisadiyyat və idarəetmə

Kafedra: Azərbaycan dili və ədəbiyyatı

I. Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: Ədəbiyyat və milli-mədəni kimlik. Fənn proqramı: "Ədəbiyyat və milli-mədəni kimlik" fənn proqramı "Azərbaycan dili və ədəbiyyatı" kafedrasının 12.02.2024-cü il tarixli (protokol № 6) iclasında təsdiq edilmişdir.

Kodu: İPF-07

Tədris ili: I (2025-2026) Semestr: I

Tədris yükü: Auditoriya saati: 45 saat (30 saat mühazirə, 15 saat seminar)

Tədris alma forması: Əyani

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 4 kredit

Auditoriya №

Saat:

II. Müəllim haqqında məlumat:

Adı,soyadı,dərəcəsi: Filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dos.Mehman Qaraxan oğlu Əliyev

Məsləhət saati: III gün, 10⁰⁰-12⁰⁰

E-mail ünvanı: mehman.aliyev57@gmail.com

Kafedranın ünvanı: Lənkəran şəhəri, Əli Məmmədov küçəsi - 40 , 2 saylı tədris korpusu.

III. Təvsiyə olunan dərslik, dərs vəsaiti və metodik vəsaitlər:

Əsas ədəbiyyat

1. Heydər Əliyev və Azərbaycan ədəbiyyatı "Şərq-Qərb", Bakı-2009
2. İsa Həbibbəyli. Azərbaycan ədəbiyyatı dövrləşmə konsepsiyası və inkişaf mərhələləri Bakı – 2019
3. Müstəqillik dövrü Azərbaycan ədəbiyyatı. II cildə Bakı – 2016
4. Tərlan Novruzov "Müstəqillik dövründə Azərbaycan ədəbiyyatına dövlət qayğısı", "Elm və təhsil", Bakı – 2015
5. Salamoğlu Təyyar. Azərbaycan ədəbiyyatının müasir problemləri. Bakı – 2014

IV. Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxta başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur

VI. Fənnin təsviri və məqsədi: Tələbələrə Azərbaycan ədəbiyyatı haqqında geniş məlumat veriləcək. Ədəbiyyat milli mənəvi dəyərlərin tərkib hissəsi olduğu üçün xalqımızın adət-ənənələrini və həyata baxışlarını ifadə edən əsərlərlə tanış olacaq, orada milli çalarlarla əhatə olunan məfkurəni mənimsəyəcək.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə:

Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində , 50

balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə, 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə. Əgər fənn üzrə həm seminar və həm də laboratoriya varsa onda 10 bal seminara, 10 bal isə laboratoriyaya görə verilir.

Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzər alınır.

İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir. Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal- tələbə keçilmiş material dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.
- 9 bal-tələbə keçilmiş material tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzusunun mətnini tam açə bilir.
- 8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;
- 7 bal- tələbə keçilmiş material başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırə bilmir
- 6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür.
- 5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.
- 4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırə bilmir;
- 1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.
- 0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur. Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

№	Bal	Qiymət	
		Sözlə	Hərflə
1.	91-100	əla	A
2.	81-90	çoxyaxşı	B
3.	71-80	yaxşı	C
4.	61-70	kafi	D
5.	51-60	qənaətbəxş	E
6.	50 vəondanaşağı	qeyri-kafi	F

IX. Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin daxili nizam –intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir göröləcək.

X. Təqvim mövzu planı: 30 saat mühazirə, 15 saat seminar. Cəmi 45 saat

№	Keçirilən mühazirə məşğələlərinin məzmunu	Saat	Tarix
	I kollokvium mövzuları		
1.	1-ci mövzu: Milli-mədəni kimlik (identiklik) nədir? Plan: Milli-mədəni kimlik (identiklik) nədir? Milli kimlik və qloballaşma Milli kimlik və multikulturalizm Mənbə: 1, 2, 4	2	
2.	2-ci mövzu: Ümummilli Lider Heydər Əliyev və milli-mədəni kimlik Plan: Müstəqilliyimizin memarı Milli-mənəvi dəyərlərimizin qorunmasında Heydər Əliyevin xidmətləri Ümummilli Liderin xilaskarlıq missiyası Mənbə: 1, 2, 3, 4, 5	2	

3.	3-cü mövzu: Milli özünüdərk Plan: Milli şüurun inkişaf yolu Xalqın tərəqqisində XIX-XX əsr ziyalıların misilsiz rolu Müstəqilliyə gedən yol Mənbə: 1, 2, 3, 5	2	
4.	4-cü mövzu: Cümhuriyyət dövrü Azərbaycan ədəbiyyatı milli özünüdərk yeni mərhələsi kimi Plan: Türkkökənli xalqlar XX əsrin əvvəllərində türkçülük Məhəmməd Hadi yaradıcılığında Vətən, millət mövzusu Mənbə: 1, 2, 3, 4, 5	2	
5.	5-ci mövzu: Türkçülüyn atası: Əli bəy Hüseynzadə Plan: Əli bəy Hüseynzadənin həyatı Əli bəy Hüseynzadənin ədəbi və elmi irsi Əli bəy Hüseynzadənin "Həli-Vətən" şeiri Mənbə: 1, 2, 3, 4, 5	2	
6.	6-cı mövzu: Azərbaycançılıq fəlsəfəsinin mahiyyəti Plan: Heydər Əliyev və azərbaycançılıq Azərbaycançılıq milli-mənəvi sərvət kimi "Müstəqil Azərbaycan dövlətinin əsas ideyası azərbaycançılıqdır." [Heydər Əliyev] Mənbə: 1, 2, 4, 5	2	
7.	7-ci mövzu: Şifahi xalq ədəbiyyatımızda milli-mədəni kimlik Plan: Folklorumuzda xalq həyatı və milli-mədəni kimlik "Dədə Qorqud" eposunda milli-mənəvi dəyərlərimizin təəcəssümü "Dədə Qorqud" eposunda multikultural dəyərlər Mənbə: 1, 2, 3, 5	2	
8.	8-ci mövzu: Məhməd Akif Ərsoyun yaradıcılığında milli-mənəvi dəyərlər Plan: Məhməd Akif Ərsoyun həyatı Məhməd Akif Ərsoyun yaradıcılığı Məhməd Akif Ərsoyun "Çanaqqala şəhidlərinə" əsəri Mənbə: 1, 2, 3, 4, 5	2	
9.	9-cu mövzu. İstiqlal şairləri: Əhməd Cavad və Almaz İldırım Plan: Əhməd Cavadın həyat və yaradıcılığı Almaz İldırımın həyat və yaradıcılığı Əhməd Cavad və Almaz İldırım poeziyasından seçmələr Mənbə: 1, 2, 3, 5	2	
10.	10-cu mövzu: Xəlil Rza Ulutürkün yaradıcılığında Vətən, Millət, Dil problemləri Plan: Xəlil Rza Ulutürk kimlərə qarşı mübarizə aparırdı? Xəlil Rza Ulutürk ruslaşdırılma siyasətinə qarşı çıxan mübariz sənətkar kimi Xəlil Rza Ulutürk poeziyasından örnəklər Mənbə: 1, 2, 3, 5	2	

11.	11-ci mövzu: Bəxtiyar Vahabzadə: Vətənpərvər, milli şair Plan: Bəxtiyar Vahabzadənin həyat və yaradıcılığı Bəxtiyar Vahabzadə azadlıq mücahidi kimi Bəxtiyar Vahabzadə poeziyasında azərbaycançılıq Mənbə: 1, 2, 3, 5	2	
12.	12-ci mövzu: Məmməd Araz poeziyasında Azərbaycan obrazı Plan: Məmməd Arazın həyat və yaradıcılığı Məmməd Araz şeirində xalqın ruhi-mənəvi dünyasının təsviri “Azərbaycan” şeirində Vətənə sonsuz sevginin tərənnümü Mənbə: 1, 2, 3, 5	2	
13.	13-cü mövzu: Milli-mənəvi dəyərlər sistemində Qarabağ Plan: Qarabağ mövzusu ədəbiyyatda Poeziyada 44 günlük Vətən müharibəsinin inikası Şuşa qəhrəmanlığı, hünər və qeyrət simvoludur. Mənbə: 1, 2, 3, 5	2	
14.	14-cü mövzu: Dəmir yumruq birlik rəmzi kimi Plan: Milli birliyimizi tərənnüm edən şairlər; Nəriman Həsənzadə, Balas Azəroğlu Tarixi yaddaş şairi – Sabir Rüstəmxanlı Mənbə: 1, 2, 3, 4,	2	
15.	15-ci mövzu: M.Şəhriyar milli birlik və həmrəylik şairi kimi Plan: Məmmədhüseyn Şəhriyarın həyat və yaradıcılığı “Heydərbabaya salam” poeması “Azərbaycan” şeirinin təhlili Mənbə: 1, 2, 3, 4,	2	
Nö	Keçirilən seminar məşğələlərinin məzmunu	Saat	Tarix
1.	1-ci mövzu: Milli-mədəni kimlik (identiklik) nədir?	2	
2.	2-ci mövzu: Ümummilli Lider Heydər Əliyev və milli-mədəni kimlik 3-cü mövzu: Milli özünüdərk	2	
3.	4-cü mövzu: Cümhuriyyət dövrü Azərbaycan ədəbiyyatı milli özünüdərk yeni mərhələsi kimi, 5-ci mövzu: Türkçülüyn atası: Əli bəy Hüseynzadə	2	
4.	6-cı mövzu: Azərbaycançılıq fəlsəfəsinin mahiyyəti, 7-ci mövzu: Şifahi xalq ədəbiyyatımızda milli-mədəni kimlik	2	
5.	8-ci mövzu: Məhməd Akif Ərsoyun yaradıcılığında milli-mənəvi dəyərlər, 9-cu mövzu: İstiqlal şairləri: Əhməd Cavad və Almaz İldırım	2	
6.	10-cu mövzu: Xəlil Rza Ulutürkün yaradıcılığında Vətən, Millət, Dil problemləri, 11-ci mövzu: Bəxtiyar Vahabzadə: Vətənpərvər, milli şair	2	
7.	12-ci mövzu: Məmməd Araz poeziyasında Azərbaycan obrazı, 13-cü mövzu: Milli-mənəvi dəyərlər sistemində Qarabağ	2	
8.	14-cü mövzu: Dəmir yumruq birlik rəmzi kimi, 15-ci mövzu: M.Şəhriyar milli birlik və həmrəylik şairi kimi	1	

XI.Fənn üzrə tələblər, tapşırıqlar: Tələbə aşağıdakıları bilməli və bacarmalıdır:

- Həyat hadisələrinin bədii əsərdə əks olunma prinsiplərini bilməlidir
- Müstəqillik dövrü Azərbaycan ədəbiyyatından biliklərə yiyələnmişdirlər

XII. Fənn üzrə təlimin nəticələri:

Tələbələr fənni tədris etdikdən sonra Milli kimliyimizi ifadə edən əsərlər və onların müəllifləri ilə tanış olacaq.

Azərbaycançılıq və türkçülük ideyalarının mahiyyətini səciyyəsinə mənimsəyəcək.

Ədəbiyyatın tarixi inkişaf mərhələləri ilə tanış olacaq.

Ədəbiyyatda müstəqillik və liderlik probleminin yaşadan yazarların həyat və yaradıcılığı ilə tanış olacaq.

XIII. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XIV: Kollektiv sualları:

I Kollektiv sualları

1. Milli-mədəni kimlik (identiklik) nədir
2. Milli kimlik və qloballaşma
3. Milli kimlik və multikulturalizm
4. Müstəqilliyimizin memarı
5. Milli-mənəvi dəyərlərimizin qorunmasında Heydər Əliyevin xidmətləri
6. Ümummilli Liderin xilaskarlıq missiyası
7. Xalqın tərəqqisində XIX-XX əsr ziyalıların misilsiz rolu
8. XX əsrin əvvəllərində türkçülük
9. Məhəmməd Hadi yaradıcılığında Vətən, millət mövzusu
10. Əli bəy Hüseynzadənin həyatı, ədəbi və elmi irsi

II Kollektiv sualları

1. Məhmət Akif Ərsoyun "Çanaqqala şəhidlərinə" şeiri
2. Əhməd Cavadın həyat və yaradıcılığı
3. Almas İldırımın həyat və yaradıcılığı
4. Əhməd Cavad və Almas İldırım poeziyasından seçmələr
5. Xəlil Rza Ulutürk ruslaşdırılma siyasətinə qarşı çıxan mübariz sənətkar kimi
6. Xəlil Rza Ulutürk poeziyasından örnəklər
7. Bəxtiyar Vahabzadənin həyat və yaradıcılığı
8. Bəxtiyar Vahabzadə poeziyasında azərbaycançılıq
9. Məmməd Arazın həyat və yaradıcılığı
10. "Azərbaycan" şeirində Vətənə sonsuz sevginin tərənnümü

XV. İmtahan sualları:

1. Milli-mədəni kimlik (identiklik) nədir?
2. Milli kimlik və qloballaşma
3. Milli kimlik və multikulturalizm
4. Müstəqilliyimizin memarı
5. Milli-mənəvi dəyərlərimizin qorunmasında Heydər Əliyevin xidmətləri
6. Ümummilli Liderin xilaskarlıq missiyası
7. Xalqın tərəqqisində XIX-XX əsr ziyalıların misilsiz rolu
8. XX əsrin əvvəllərində türkçülük
9. Məhəmməd Hadi yaradıcılığında Vətən, millət mövzusu
10. Əli bəy Hüseynzadənin həyatı, ədəbi və elmi irsi
11. Əli bəy Hüseynzadənin "Həli-Vətən" şeiri
12. "Müstəqil Azərbaycan dövlətinin əsas ideyası azərbaycançılıqdır." [Heydər Əliyev]
13. Folklorumuzda xalq həyatı və milli-mədəni kimlik
14. "Dədə Qorqud" eposunda milli-mənəvi dəyərlərimizin təəcəssümü
15. Məhmət Akif Ərsoyun həyat və yaradıcılığı
16. Məhmət Akif Ərsoyun "Çanaqqala şəhidlərinə" şeiri
17. Əhməd Cavadın həyat və yaradıcılığı
18. Almas İldırımın həyat və yaradıcılığı
19. Əhməd Cavad və Almas İldırım poeziyasından seçmələr
20. Xəlil Rza Ulutürk ruslaşdırılma siyasətinə qarşı çıxan mübariz sənətkar kimi
21. Xəlil Rza Ulutürk poeziyasından örnəklər
22. Bəxtiyar Vahabzadənin həyat və yaradıcılığı
23. Bəxtiyar Vahabzadə poeziyasında azərbaycançılıq

24. Məmməd Arazın həyat və yaradıcılığı
25. "Azərbaycan" şeirində Vətənə sonsuz sevginin tərənnümü
26. Poeziyada 44 günlük Vətən müharibəsinin inikası
27. Şuşa qəhrəmanlığı, hünər və qeyrət simvoludur.
28. Milli birliyimizi tərənnüm edən şairlər; Nəriman Həsənzadə, Balaş Azəroğ
29. Şəhriyarın həyat və yaradıcılığı
30. "Heydərbabaya salam" poemasında milli kimlik

"Ədəbiyyat milli-mədəni kimlik" fənninin sillabusu 050809-Turizm bələdçiliyi ixtisası (proqramı) üzrə tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir. "Azərbaycan dili və ədəbiyyat" kafedrasının 09 sentyabr 2025-ci il tarixli iclasında təsdiq olunmuşdur (Protokol № 01).

Fənn müəllimi:



dos. M.Q.Əliyev

Kafedara müdiri:



dos. Q.I.Rıfəllayev

Təsdiq olunmuşdur
dos. E.S. Məmmədov